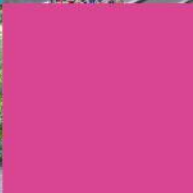

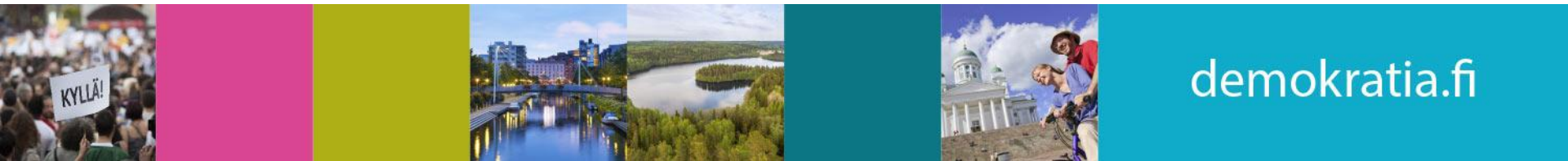
Osallistuminen ja vaikuttaminen – vaikuttamiskanavat haltuun!

Anneli Salomaa, oikeusministeriö
28.10.2015

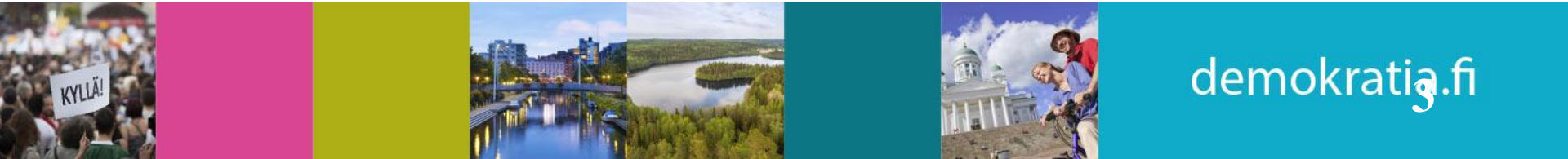
Oikeusministeriön Demokratia-, kieli- ja perusoikeusasioiden yksikkö

- Vaalilain, puoluelain ja kielilain mukaiset tehtävät
- Perusoikeuspolitiikan toimeenpano, suunnittelu ja seuranta
- Saamelaisten kulttuuri-itsehallinto ja saamelaisasioiden yhteensovittaminen
- Kansalaisvaikuttamisen edistämistehtävät
  - Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta
- Vuoden 2015 alusta uuden yhdenvertaisuuslain mukaiset yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden edistämisen valtakunnalliset ja kansainväliset tehtävät
  - Etnisten suhteiden neuvottelukunta
- OM:n hallinnonalalla ja yksikön tulosohjauksessa yhdenvertaisuusvaltuutettu ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta sekä tasa-arvovaltuutettu ja lapsiasiavaltuutettu.

Miksi kehittää osallistumismahdollisuuksia ja avointa ja vuorovaikutteista valmistelua?

- Kuulemisen ja vuorovaikutuksen edistäminen parantaa lainvalmistelun, vaikutustenarvioinnin ja muun valmistelun laatua, sekä edistää päätösten toimeenpanoa.
  - Kustannussäästöt: uudelleen valmistelun tarve vähenee ja päätösten toimeenpano tehostuu sidosryhmien ollessa tietoisia tulevista päätöksistä
- Kansalaisten osallistuminen palvelujen suunnitteluun parantaa palvelujen laatua. Kuulemalla kansalaisia voidaan tehokkaasti tuottaa sellaisia palveluita, joita he todella tarvitsevat

Miten avoimuutta ja osallistumista voidaan kehittää?

Kehitetään yhteistyössä kansalaisten kanssa sopivia toimintatapoja ja otetaan niitä käyttöön

Toimintatavat ja käytännöt

Demokratian kehittäminen

Suhtautuminen ja asenteet

Lainsäädännön kehittäminen

Osallistuminen ja vaikuttaminen täydentävät edustuksellista osallistumista ja kansalaiset nähdään voimavarana

Lainsäädäntö luo edellytyksiä ja edistää toivottujen toimintatapojen käyttöön ottoa

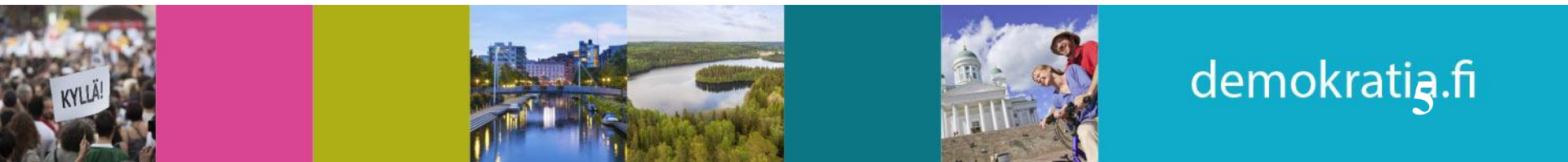
Vaalit ja vaalitiedotus

- Oikeusministeriöllä on laaja kokemus monipuolisesta vaaliviestinnästä

Oikeusministeriön vaalitiedotustoimenpiteisiin kuuluvat mm:

- Nuorten kirje lähetetään kaikille nuorille, jotka ovat ensimmäistä kertaa oikeutettuja äänestämään
- Uusien kansalaisten kirje lähetetään kaikille maahanmuuttaneille, jotka ovat ensimmäistä kertaa oikeutettuja äänestämään
- Facebook ja Twitter viestintää
- Selkokieli materiaali ja selkokielliset vaalivideot
- Vieraskieliset tiedotteet (16 yleisintä vierasta kieltä ja saame romani, karjala, suomi ja ruotsi)
- Viittomakielliset vaalivideot
- Vaalipalvelupuhelin

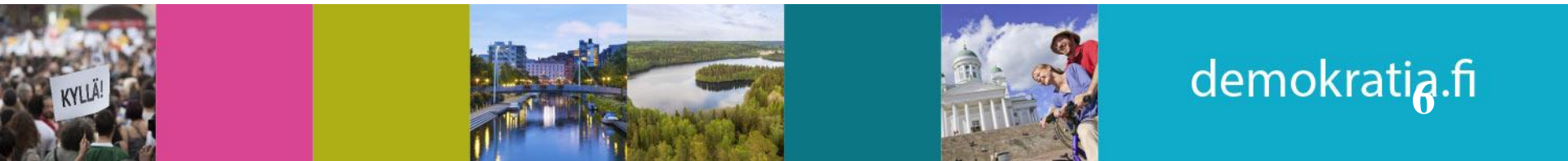
Tiedot löytyvät vaalien alla osoitteesta www.vaalit.fi

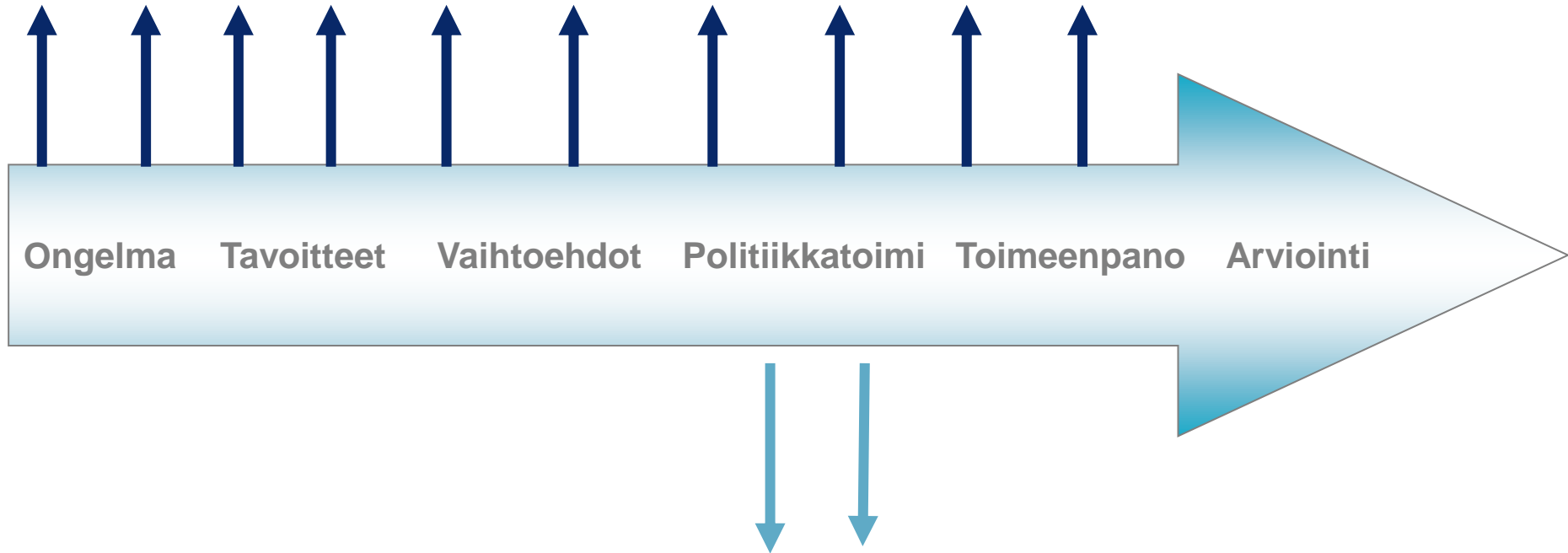
Kehittämislinjauksia

Valtioneuvoston demokrationpoliittisessa selonteossa (VNS 3/2014) linjataan mm. seuraavaa:

- Parannetaan vammaisten henkilöiden äänestysmahdollisuuksia ja huolehditaan siitä että äänestyspaikat ovat esteettömiä
- Parannetaan vaalitiedotuksen ja puolueiden vaalimainonnan esteettömyyttä
- Kehitetään valtionhallinnon viestintää vuorovaikutteisemmaksi ja selkeäkielisemmäksi ja esteettömämmäksi
- Lainvalmistelu- ja kehittämishankkeissa sidosryhmien yhdenvertainen ja esteetön osallistuminen ja kuuleminen on otettava huomioon

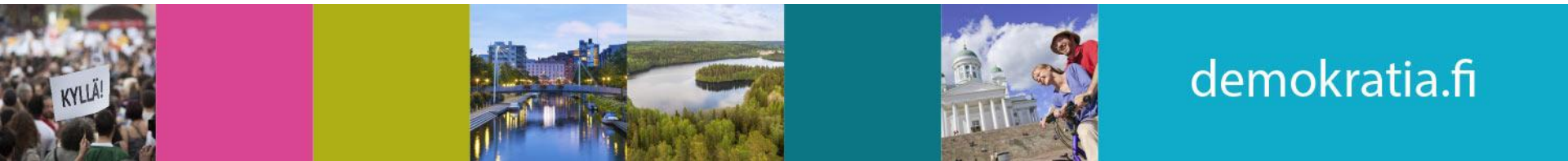
Osallisuus: hallinto koordinoi, kansalaisten osallisuus, tieto avoimesti käytössä (proaktiivisuus), verkostoitunut hallinto, erilaisia työkaluja ja keinoja.

Perinteinen tapa: hallinnon omistama prosessi, kuullaan kun työ on loppusuoralla (kyllä/ei) päätökset suljettujen ovien takana, perinteiset kansalaisjärjestöt, perinteiset keinot

Kuntalaisten osallistuminen

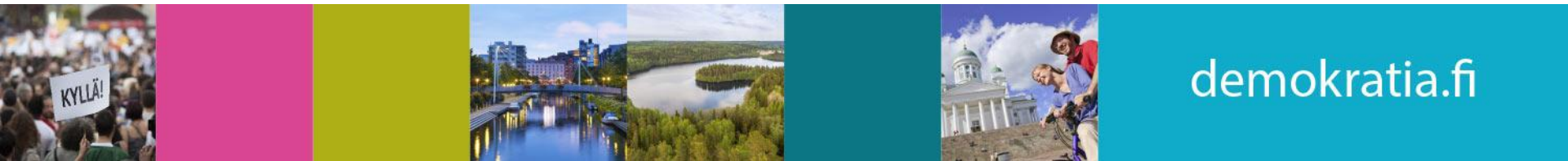
- Viime hallituskauden aikana on valmisteltu uusi kuntalaki. Uuden kuntalain demokraatiaosa astuu voimaan 1.6.2017, kun uusi valtuustokausi alkaa. Uusi laki yhdistää säädökset eri vaikutuselimistä
- Kunnat velvoitetaan perustamaan **nuorisovaltuusto**, **vammaisneuvosto** ja jo aiemmassakin laissa säädetty **vanhusneuvosto**. Kunnat voivat myös asettaa alueellisia toimielimiä, joiden kokoonpanosta ja tehtävistä säädetään laissa
- Lisäksi **osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia tuetaan laissa säätämällä viestinnästä sekä tietojen saatavuudesta yleisessä tietoverkossa**. Kuntalaisten osallistuminen ja vaikuttaminen tulee osaksi kunnan strategista suunnittelua
- Luottamushenkilöiden asemaa päätöksenteossa vahvistavina malleina laissa tuodaan esille valiokunta- ja puheenjohtajamallit. Valtuusto voi myös päättää, että toimielinten puheenjohtajat toimivat päätoimisena tai osa-aikaisena luottamushenkilönä.

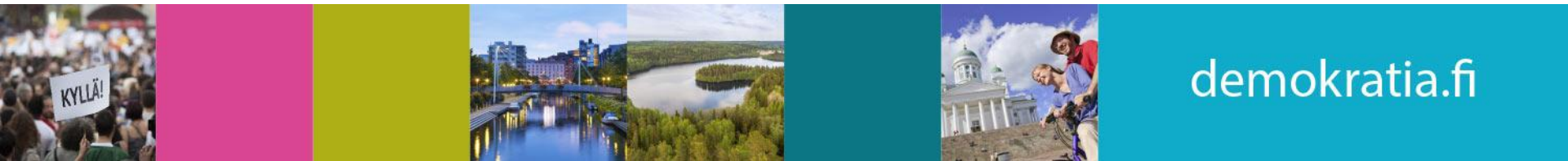
Kuulemisen menetelmät

- Monipuoliset menetelmät: esim. monijäseniset valmisteluelimet, kirjalliset ja sähköiset lausunnot, keskustelutilaisuudet, neuvottelut, epävirallinen yhteydenpito, kyselyt ja verkkokeskustelut;
- Menetelmät valitaan hankkeen laajuuden, tavoitteiden ja tavoiteltavien sidosryhmien perusteella
- Kuulemisohjeiden luonnos lausuntokierroksella
  - <http://kuulemisopas.finlex.fi/>
  - www.lausuntopalvelu.fi

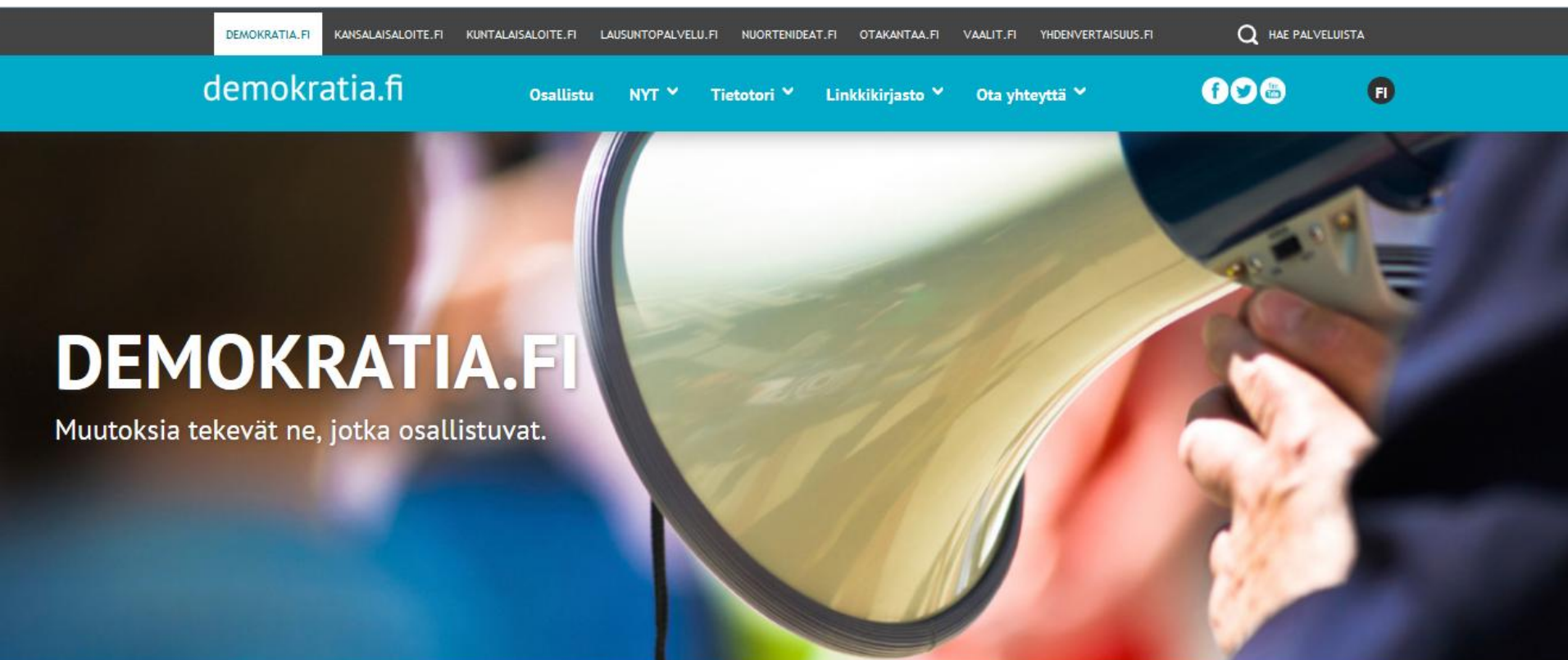

Miksi verkossa?

- 86 prosenttia 16–89-vuotiaista suomalaisista käyttää internetiä (Tilastokeskus 2014)
  - Suomalaiset käyttävät nettiä asioiden hoitoon, tiedon hakuun ja viestintään.
- Tavoitteena parantaa kansalaisten osallistumismahdollisuuksia:
  - Lisää osallistumistapoja ja kanavia
  - Osallistuminen ylittää ajan ja paikan rajat
  - Selkeä tarve ja kysyntä kansalaisten keskuudessa
- Palvelut rakennettu mahdollisimman esteettömiksi

Demokratia.fi kokoaa osallistumisen palvelut

DEMOKRATIA.FI

Muutoksia tekevät ne, jotka osallistuvat.

Osallistumisen palvelut näkyviksi

Demokratia.fi-kampanja marrakuussa on suunnattu erityisesti aktiivisille kansalaisille ja julkishallinnon edustajille. Kannustamme ministeriöitä, virastoja ja laitoksia sekä kansalaisjärjestöitä siirtämään kampanian aiaksi [...]

beta.demokratia.fi toivoo palautetta

Osa tämän beta.demokratia.fi:n sivuista on keskeneräisiä, tietoja puuttuu, kuvituskuivissa on toistoa ja linkityksissä saattaa olla ongelmia. Teemme muutoksia näivittäin ja toivomme, että muuteistaan huolimatta sivuista voi antaa

Palvelut koottu demokratia.fi-sivustolle

kansalaisaloite.fi

medborgarinitiativ.fi

kuntalaisaloite.fi

invånarinitiativ.fi

lausuntopalvelu.fi

utlåtande.fi

nuortenideat.fi

ungasidéer.fi

otakantaa.fi

dinåsikt.fi

demokratia.fi

Sähköiset aloitepalvelut

[Kansalaisaloite.fi](https://kansalaisaloite.fi)

[Kuntalaisaloite.fi](https://kuntalaisaloite.fi)

[Nuortenideat.fi](https://nuortenideat.fi)

demokratia.fi

Ehdota lakia

Kansalaisaloitteella voi vaikuttaa lainsäädäntöön

Äänioikeutettu Suomen kansalainen voi tehdä kansalaisaloitteen. Kansalaisaloitteella

- ehdotetaan uutta lakia
- muutosta olemassaolevaan lakiin tai
- olemassaolevan kumoamista

Kansalaisaloite etenee eduskunnan käsiteltäväksi, jos se on kerännyt vähintään 50 000 kannatusilmoitusta kuuden kuukauden kuluessa.

Oikeusministeriön ylläpitämässä kansalaisaloite.fi-verkkopalvelussa voit tehdä kansalaisaloitteen sekä kannattaa palvelussa avoinna olevia aloitteita. Palvelun käyttö on maksutonta.

[Lue lisää kansalaisaloitteesta](#)

Selaa kansalaisaloitteita

Kansalaisaloite.fi-palvelussa vireilläolevat aloitteet löytyvät täältä.

4.5.2015

[Sorateiden kunnossapito turvattava lainsäädännöllä](#)

22.4.2015

[Naakan rauhoituksen lopettaminen.](#)

22.4.2015

[Autovero pois - jätetään vanhentunut autoverolaki historiaan Suomen lainsäädännöstä](#)

[Selaa kansalaisaloitteita](#)

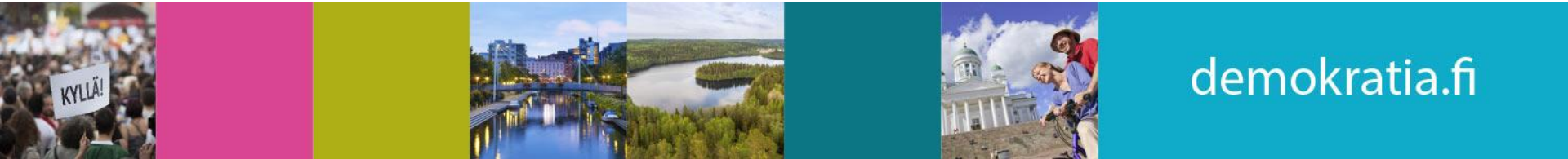

Kaipaatko apua?

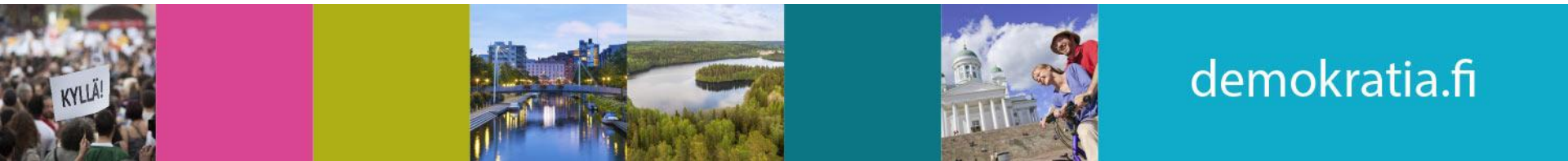
Aloitteen vaatimukset

- Aloitteen tulee sisältää lakiehdotus (ehdotus säädöstekstiksi) tai ehdotus lainvalmisteluun ryhtymisestä sekä ehdotuksen perustelut
- Aloitteella on oltava sen sisältöä kuvaava otsikko
- Aloitteella on oltava päiväys, joka tulee kaikkiin kyseisen aloitteen kannatusilmoituksiin
- Aloitteen on koskettava asiaa, joka kuuluu eduskunnan lainsäädäntövallan alaisuuteen. Kansalaisaloitteet eivät siten voi koskea kansainvälisten velvoitteiden hyväksymistä ja niiden irtisanomista

Kansalaisaloite.fi-palvelu

- Käytössä joulukuusta 2012
- Palvelussa tehty yli 400 kansalaisaloitetta (9/2015)
- Sivukäyntejä keskimäärin 200 000 / kk
- Maksuton, esteetön ja turvallinen verkkopalvelu
- Toimii sekä suomeksi että ruotsiksi
- Viittomakielisen käännöksen mahdollistamista selvitetään (moderointi, lainsäädäntö)
  - Nyk. linkitys mahdollinen
- Kannatusilmoituksia voi kerätä myös sellaisiin aloitteisiin, joiden allekirjoituksia kerätään muissa verkkopalveluissa ja paperilomakkeella.

Kuntalainen voi tehdä kunnalle aloitteen →

Kuntalaisaloite.fi-verkkopalvelussa voit tehdä palvelussa mukana oleville kunnille kuntalaisaloitteita sekä kannattaa ja seurata muiden tekemiä aloitteita.

Voit käyttää palvelua suomeksi ja ruotsiksi. Kuntalaisaloite.fi on oikeusministeriön tarjoama palvelu ja sen käyttö on turvallista ja maksutonta.

Kuntalaki takaa kuntalaisille oikeuden tehdä kunnalle aloite sen toimintaa koskevissa asioissa. Aloitteen tekijälle ilmoitetaan aloitteen johdosta suoritettavat toimenpiteet.

Kaksi prosenttia kunnan äänioikeutetuista asukkaista voi tehdä kunnanvaltuuston

Selaa kuntalaisaloitteita

Selaa kuntalaisaloitteita omalta paikkakunnaltasi

Valitse kunta

Viimeksi lisätyt aloitteet

Orimattila 6.6.2015

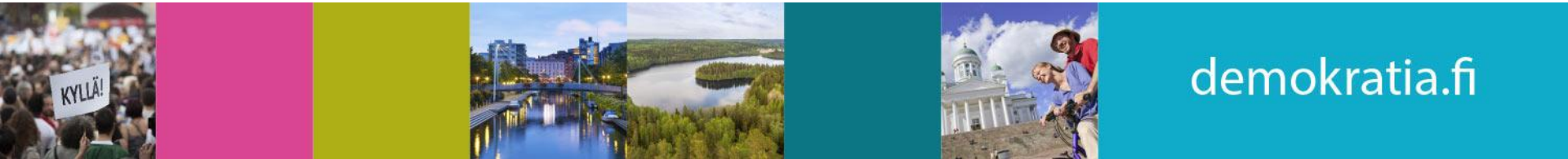
[Orimattilaan rakennettava uusi urheilutalo](#)

Enontekiö 5.6.2015

[Peltipoliisi Karesuvantoon](#)

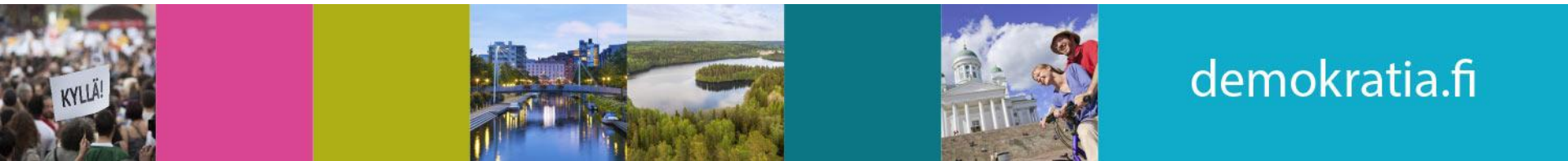
Kuntalaisaloite.fi-palvelu

- Kansalaisaloite.fi-palvelun sisäpalvelu
- Avattu 9/2013
- Mukana noin 200 kuntaa (9/2015)
- Sivukäyntejä keskimäärin 20 000 / kk
- Yli 1000 aloitetta (5/2015)
  - ”Tavallisia” aloitteita 905 kpl
  - Valtuustokäsittelyyn tähtääviä aloitteita 118 kpl
  - Aloitteita kunnallisesta kansanäänestyksestä 25 kpl

Kuntalaisaloite.fi-palvelun tavoitteet

- Parantaa kuntalaisaloitteen tunnettuutta vaikuttamisen väylänä ja yhtenäistää kuntalaisaloitteisiin liittyviä käytäntöjä kunnissa
- Tuoda kuntalaisaloitteet valtakunnallisesti näkyville yhteen osoitteeseen
- Mahdollistaa osallistuminen muiden vireille panemiin kuntalaisaloitteisiin
- Helpottaa kunnassa tehtävää työtä aloitteen osallistujien henkilötietojen varmentamisessa
  - vahva sähköinen tunnistautuminen 2%- ja 5% -aloitteissa
- Viittomakielisen käännöksen upotusta selvittäään
  - Linkitys mahdollista

[Etusivu](#) [Ideat](#) [Organisaatiot](#) [Tietoa palvelusta](#)

NUORTENIDEAT.FI

Nuortenideat.fi on valtakunnallinen nuorten vaikuttamispalvelu, jonka avulla nuoret voivat helposti tehdä ehdotuksia, osallistua ja vaikuttaa heitä koskeviin asioihin. Oman idean kirjoittaminen edellyttää sisäänkirjautumista, mutta ideoita voi selata, kommentoida ja kannattaa kirjautumatta.

Kunnat, koulut, järjestöt ja nuorten vaikuttajaryhmät voivat ottaa maksutta palvelun käyttöönsä. [Kysy lisää](#)

 Rekisteröidy

 Kirjoita idea

 AJANKOHTAISTA | [Näytä kaikki](#)

 21.05.2015 [Nuortenideat.fi-utiskirje 5/2015](#)

 27.04.2015 [Tiedote: Nuorten mielipiteet kuuluviin uuden palvelun avulla](#)

 23.04.2015 [Nuortenideat.fi-utiskirje 4/2015](#)

SUOSITUIMMAT AIHEET

[#Harrastukset](#)
[#Koulu](#)
[#Kulttuuri](#)
[#Liikenne](#)
[#Vapaa-aika](#)
[#Ympäristö](#)
[Uusimmat](#)
[Suosituimmat](#)
[Hae ideoita](#)

Varkauden kaupunki, nuorisopalvelut

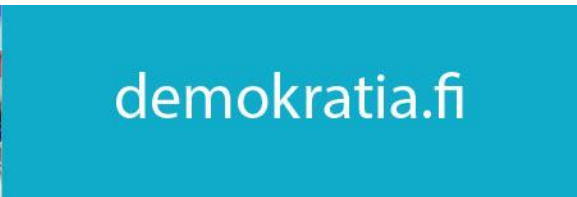
Päiväunet koulupäiviin

Koko Suomi

Kouluruoka paremmaksi

Nuortenideat.fi-palvelu

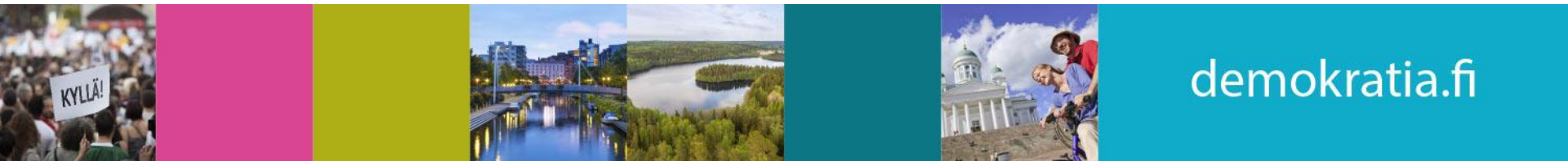
- Valtakunnallinen, kaksikielinen ja maksuton vaikuttamispalvelu nuorille
- Viittomakielisten videoiden upotus mahdollista
- Mahdollisuus viedä ideoita eteenpäin paikallisesti ja valtakunnallisesti
- Nuorten mielipiteiden laaja kuuleminen
- Käyttöönotto- ja tukipalvelut Nuorten tieto- ja neuvontatyön kehittämiskeskus Koordinaatista
- Opetus- ja kulttuuriministeriön tukema palvelu
- Oikeusministeriö vastaa teknisestä kehittämisestä

demokratia.fi

Nuortenideat.fi kuulemisen ja demokratiakasvatuksen apuvälineenä

- Palvelussa mukana olevilla kunnilla, oppilaitoksilla, järjestöillä, nuorten ryhmillä ja muilla organisaatioilla on omat sivunsa
  - Organisaation perustiedot ja yhteyshenkilöt
- Nuorten oman ideoinnin lisäksi heidän mielipiteidensä kuuleminen
  - Organisaatiot voivat julkaista kysymyksiä tai gallupeja nuorten kommentoitavaksi.
- Palvelu toimii myös demokratiakasvatuksen välineenä
  - Mahdollisuus seurata päätöksentekoprosessia ideasta päätökseen, ja kaikkia siihen liittyviä vaiheita
  - Esimerkiksi koulujen oppitunneilla sekä järjestöjen toiminnassa
  - Opetus- ja harjoittelukäyttöä varten on harjoitteluympäristö, jossa voidaan turvallisesti harjoitella ideoiden tekemistä ja kommentoimista

Sähköiset kuulemisen palvelut

Otakantaa.fi

Lausuntopalvelu.fi

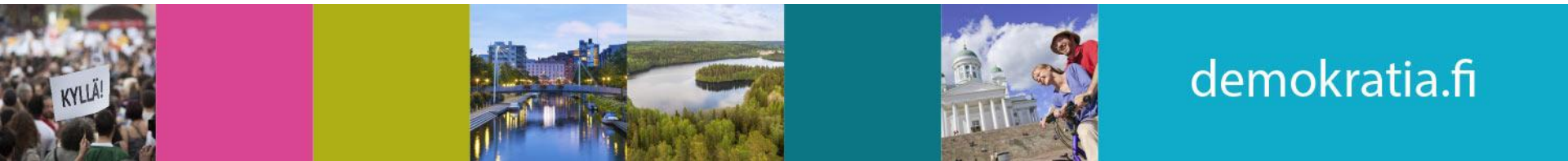
Nuortenideat.fi

demokratia.fi

Kaikille avoin Otakantaa.fi-palvelu

- Nykyinen palvelu avoinna vuodesta 2012
  - Ensimmäisen versio jo vuonna 1999
  - Uusi versio julkaistaan 1.1.2016
- Kuka tahansa voi ottaa palvelun käyttöönsä ja tuoda sinne oman hankkeensa.
  - Kunta, ministeriö, virasto, järjestö tai kansalainen
  - Hallinnon hankkeet erotetaan palvelussa muista hankkeista, mikä takaa luotettavuuden.
- Yhteensä palvelussa ollut reilu 300 hanketta. Suurin osa hallinnon hankkeita (kunnat ja ministeriöt).

Uusi Otakantaa.fi – kehitys käynnissä

otakantaa.fi Hankkeet Tietoa palvelusta Kirjaudu 59

Osallistu keskusteluun. Vaikuta valmisteluun.

Otakantaa.fi-palvelusta löydät ajankohtaiset hankkeet, joihin kaivataan mielipidettäsi.

Hae hankkeita Hae

Näytä lisähakuehdot

Uusimmat Suosituimmat Kuumimmat nyt

Ota kantaa lapsiperheiden uusiin ravitsemussuosituksiin
47 24
Terveystieteiden tutkimuskeskus

Vaikuta Hollolan-Hämeenkosken osallisuus- ja vaikuttamisohjelmaan
47 24
Hollolan kunta

Uusi valtakunnallinen jätesuunnitelma
47 24
Ympäristöministeriö, Suomen ympäristökeskus

Sosiaali- ja terveyspalveluiden kehittäminen
47 24
iBmallamilla

Pieksämäen mielenterveys-päihdesuunnitelma 2015-2020
47 24
Pieksämäen kaupunki

Hallitusohjelman linjaukset "otetaan käyttöön kokeilukulttuuri"
224
VNK

Viron iinmanakkaucnantit

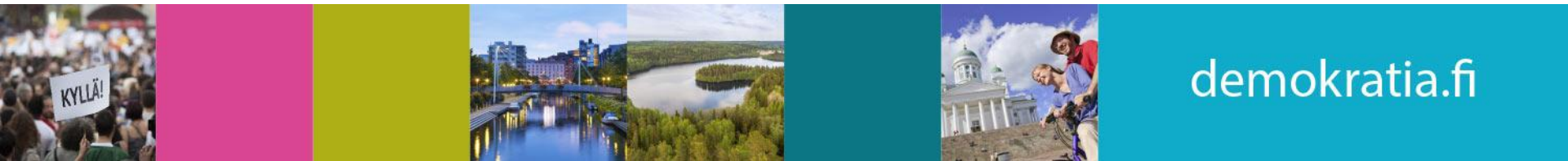
Kehitysversion kommentointi avointa:

- Seuraa Demokratia.fi Facebookissa ja Twitterissä

Otakantaa.fi uudistuu – osallistu ja vaikuta!

- Prototyyppi on nähtävillä osoitteessa <http://ux.fns.fi/ok/Proto5/>
- Parhailaan työn alla on kehitysversio <https://otka.fns.fi/fi/>
  - Käyttäjien kommentteja pyydetään loka- ja marraskuun aikana.
  - Kommentointimahdollisuudesta ilmoitetaan erikseen somekanavissa
- Viittomakielisten videoiden upotus mahdollista
- Uusi palvelu tulee pilottikäyttöön tammikuun 2016 alussa.
- Pilotoinnista kiinnostuneita tahoja pyydetään olemaan yhteydessä oikeusministeriöön.

Anna lausunto
ja vaikuta ➔

Lausuntopalvelu sähköistää lausuntomenettelyn

Lausuntopalvelu.fi tarjoaa mahdollisuuden pyytää ja antaa lausuntoja sähköisesti. Kaikki julkishallinnon viranomaiset voivat julkaista lausuntopyyntöjä palvelussa. Lausuntoja saavat antaa kaikki organisaatiot ja kansalaiset.

Lausuntopalvelua käyttää jo:

- 498 henkilöä
- 294 organisaatiota

[Lue lisää >](#)

Lausuntopyyntöt

Uusimmat:	Julkaistu
Säädosvalmistelun kuulemisohjeet	6.10.2015
Laki kunta- ja palvelurakennemuutoksesta annetun lain eräiden veloitteiden voimassaolon jatkamisesta/ Lag om ändring av lagen om tillämpning av vissa förpliktelser enligt lagen om en kommun- och servicestrukturreform	4.9.2015

[Lausuntopyyntöt >](#)

Näin käytät palvelua

Miten palvelussa toimitaan? Katso ohjeet ja käyttöehdot kohdasta [Ohjeet](#)

Oikeusministeriö tarjoaa käyttäjätukea ja perehdytystä palvelun käyttöönottamiseksi. Ota yhteyttä sähköpostilla lausuntopalvelu.om@om.fi

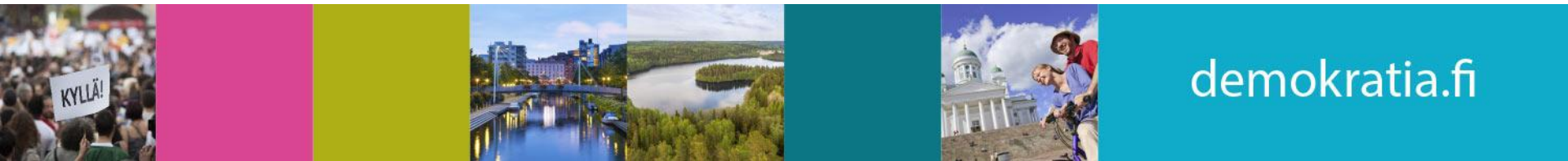
Anna palautetta

Palautteesi on tärkeää palvelun kehittämiseksi. Vaihtoehtoja palautteen antamiseksi löydät sivulta [Yhteystiedot](#)

Tavoitteet

- Yhdenmukaistaa hallinnon toimintatapoja ja luoda uusia käytäntöjä lausuntomenettelyyn
- Lisätä lausuntomenettelyn avoimuutta ja parantaa sen laatua
- Parantaa eri tahojen mahdollisuuksia vaikuttamiseen ja tiedonsaantiin päätöksenteon valmisteluvaiheessa
- Pitkän ajan tavoite: vähentää lausuntokierrokseen menevää työtä ja aikaa
- Lausuminen mahdollista kaikille
  - Julkishallinnon organisaatiot
  - Yhdistykset, yritykset ja yhteisöt
  - Kuka tahansa palveluun rekisteröitynyt (yksityishenkilöt)

(Videoiden upotus ei mahdollista, linkitys on)

Kiitos!

Lisätietoja: demokratia.om@om.fi

Seuraa meitä ja osallistu keskusteluun:

www.demokratia.fi

[Facebook.com/demokratia.fi](https://www.facebook.com/demokratia.fi)

Twitter: [@demokratia_fi](https://twitter.com/demokratia_fi)

blogi.otakantaa.fi

